

Puudega inimeste sotsiaaltoetuste küsimustiku tulemuste ülevaade

Küsimustikuga koguti andmeid puudega inimeste lisakulude kohta. Selleks paluti vastanutel kolme kuu jooksul (august, september, oktoober) ülesse märkida abivahendid, sotsiaalteenused, retseptiravimid, käsimüügiravimid ja muud puudest tulenevad lisakulud ning nende maksumused.

Kokku vastas küsimustikule 176 inimest, kellest **37 täitis küsimustiku lõpuni**, st märkis ülesse kõigi palutud kolme kuu lisakulud. Ülejäänud vastanud jätsid küsimustiku täitmise pooleli.

Tabel 1. Küsimustiku täitmine lehekülgede lõikes

Viimane lehekülg	Kokku täitis (inimest)
0	39
1	69
2	24
3	7
4	37
Üldkokkuvõte	176

Edasine ülevaade on koostatud nende 37 inimese kohta, kes täitsid küsimustiku lõpuni. Vastanud olid peamiselt tööealised (26 inimest), kuuludes vanusgruppi 20–62 eluaastat. 7 vastanut olid 18-aastased või nooremad ning 4 vastanud pensioniealised.

Tabel 2. Küsimustiku täitjad vanusgruppide lõikes

Vanusgrupp	Kokku inimesi
9-18	7
20-62	26
68-75	4
Kokku	37

21 vastanut nimetasid, et neil on keskmine, 13-l raske ning 3-l sügav puue. Samas tuleb arvestada, et kõigist vastanutest 11-l oli küsitluse kohaselt määratud **tsöliaakia diagnoos**, mille puhul vastanud ise väitsid, et **puuet ei määrata**. Vaid 3 vastanut olid märkinud endale määratud puudega inimeste toetuse suuruse. Ühel isikul oli see ligi 40 eurot kuus, kahel lapsel maksimumsumma, 80,55 eurot kuus. Tsöliaakia diagnoosiga inimesed ei märkinud toetuse suurust, tuues veelkord põhjenduseks, et antud diagnoosiga puuet ei määrata.

26 vastanut märkisid puude liigina valiku „Teised“, sh 22 neist täpsustas, et tegemist on tsöliaakiaga. 8 inimesel oli enda hinnangu kohaselt liikumispuue, sh 3 inimesel märgitud lisaks liikumispuudele ka nägemispuue ja 2 inimesel liitpuue. 1 inimesel oli märgitud ainult liitpuue, 1 kuulmispuue ning 1 inimesel psüühikahäire.

Tabel 3. Puude liik (inimese enda hinnangu kohaselt)

Puude liik	Vastanuid
Psüühikahäire	1
Intellektipuue	-
Kuulmispuue	1
Nägemispuue	3
Keele- ja kõnepuue	-
Liitpuue	3
Liikumispuue	8
Teised	26
sh tsöliaakia	22

10 inimest 37st märkis, et talle on määratud töövõimekao ulatus, 6 inimesel oli see 80-100%, 4 inimesel 40–70%.

Tabel 4. Töövõimekao ulatus (isikute enda hinnangu kohaselt)

Töövõimekao ulatus	Vastanuid
-	27
40	1
60	2
70	1
80	3
100	3
Üldkokkuvõte	37

- Vastus puudus (või 0)

Sotsiaalse staatusena märkis 12 inimest, et nad töötavad, 8 inimest õppisid, 6 inimest õppisid ja töötasid samaaegselt, 3 inimest olid kodused ning 1 inimene töötas ja oli samal ajal kodune. 7 inimest olid märkinud vastusevaiandi „Teised“, sh 4 inimest täpsustasid, et nad on pensionärid, 1 lapsega kodune, 1 lapsehoolduspuhkusel ja 1 töötu.

Tabel 5. Sotsiaalne staatus.

Staat	Vastanuid
Õpib	8
Töötab	12
Kodune	3
Õpib ja töötab	6
Töötab ja kodune	1
Teised	7

Abivahendid

Kokku nimetas lisakulusid abivahenditele 14 küsimustiku lõpuni täitnud inimest. Enim nimetati ja abivahendite alla liigitati ka gluteenivabased toiduained, kuna põhivastajate grupi moodustasid tsöliaakia

diagnoosiga inimesed. Tsöliaakia diagnoosiga inimesed olid abivahendite kulusid hinnanud mõnel juhul ka terve perekonna toidukorvi suurust arvestades, mistõttu on keeruline teha järeltõttu lisakulude kogusuuruse kohta. Muudest abivahenditest olid kalleimad ortopeedilised tallad ja kingad ning glükoos. Gluteenivabade toiduainete eest tehtud kulutused varieerusid 25 eurost kuni 600 euronini (pere kogutoidukorvi suurus). Suuremad kulutused olid ka toidulisanditele (kuni 150 eurot kuus), ortopeedilistele taldadele ja kingadele (147 eurot kuus) ja glükoosile (144 eurot kuus).

Tabel 6. Abivahendid ja nende eest makstud summa ühes kuus, vastanu enesehinnangulise puude liigi ja vanusgrupi lõikes

Abivahend	Abivahendit nimetas (inimest)	Vastanu vanus-grupp	Vastanu puude liik	Abivahendi eest makstud summa ühes kuus ¹ (eurot)
Gluteenivabad toiduained	7	1 laps, 6 tööeline	Teised (tsöliaakia)	15-600
Tugiraamid	1	tööeline	Liikumispuue	1,2-10
Toidulisandid	2	tööeline	Liitpuue, Teised (tsöliaakia)	5-150
Ortopeedilised tallad ja kingad	2	laps, tööeline	Teised (tsöliaakia)	147
Ratastool	1	tööeline	Liikumispuue	2.98
Koduümbruse taktiline kaart	1	tööeline	Liikumispuue, Nägemispuue	45
Kõnelev mõõtelint	1	tööeline	Liikumispuue, Nägemispuue	42
Küünarkargud	1	tööeline	Liikumispuue, Nägemispuue	14,7
Punktkirjapaber, tarkvara uuendused, etiketikiled märgistusteks, taktilised kaardid, kõnelevad mõõteriistad	1	tööeline	Liikumispuue, Nägemispuue	21
Kanüülid	1	laps	Teised (I tüüpi diabeet)	10
Reservuaarid	1	laps	Teised (I tüüpi diabeet)	8
Testribad	1	laps	Teised (I tüüpi diabeet)	42
Insuliin	1	laps	Teised (I tüüpi diabeet)	1,5
Kreemid	1	laps	Teised (I tüüpi diabeet)	5,6
Lansetid (glükomeetrile)	1	laps	Teised (I tüüpi diabeet)	8
Glükoos	1	laps	Teised (I tüüpi diabeet)	144
Plaastrid	1	laps	Teised (I tüüpi diabeet)	40
KOKKU (ühekordselt)	14			

¹ Summa iseloomustada konkreetse kuu ühekordset väljaminekut, mille jooksul abivahendi ostmise vajadus tekkis.

Sotsiaalteenused

Sotsiaalteenustega seotud lisakulusid töid välja 3 inimest. Kõik neist kasutasid liikumis- ja nägemispuude tõttu isikliku abistaja teenust, 1 inimene kasutas lisaks ka transporditeenust ning 1 inimene rehabilitatsiooniteenust ja taastusravi teenust. Isikliku abistaja teenusele kulus ühes kuus 7–25 eurot, transporditeenusele 60 eurot ning rehabilitatsiooniteenusele ja taastusravi teenusele 20 eurot. Vastajad töid lisaks välja, et kuna neile osutatavate teenuste (transporditeenus ja isikliku abistaja teenus) mahud on väikesed, tuleb teha lisakulutusi ka taksoteenusele või kasutada võimalusel isiklikku sõiduautot. Isikliku sõiduauto kasutajate kulud olid käsitletud 3 kuu lõikes kõige suuremad (2 vastajat), ligi 500 eurot. 1 vastaja tõi välja ka materjalide skanneerimisega seotud kulud, kuna nägemispuudest tingitud spetsiifilise raamatukoguteenuse kasutamine on piiratud. 3 inimest töid välja, et vajavad lisaks teenustele ka pereliikmete abi, peamiselt transpordiga seotud valdkondades.

Tabel 7. Sotsiaalteenused ja nende eest makstud summa ühes kuus, vastanu enesehinnangulise puude liigi ja vanusgrupi lõikes

Sotsiaalteenus	Teenust nimetas (inimest)	Vastaja vanusgrupp	Vastanu puude liik	Sotsiaalteenuse eest makstud summa ühes kuus ² , eurot
Isiklik abistaja	3	tööealine	Liikumispuue, Nägemispuue	7-25
Transporditeenus	1	tööealine	Liikumispuue, Nägemispuue	60
Rehabilitatsiooniteenus	1	tööealine	Liikumispuue, Nägemispuue	20
Taastusravi	1	tööealine	Liikumispuue, Nägemispuue	20
KOKKU (ühekordselt)	3			

Retseptiravimid

11 inimest 37-st nimetasid lisakulusid retseptiravimitega seoses. Keskmiselt kulutati retseptiravimitele ühes kuus 19 eurot. Laste vanusgrupis (1 vastaja) kulutati retseptiravimitele keskmiselt 5 eurot ühes kuus, tööealiste vanusgrupis (6 vastanut) 22 eurot ühes kuus ja vanaduspensioniealiste (4 vastanut) vanusgrupis 17 eurot ühes kuus. Tööealiste vanusgrupis olid retseptiravimitega seotud lisakulud liikumispuude, liitpuude, nägemispuude ja tsöliaakia diagnoosiga inimestel. Vanaduspensioniealiste vanusgrupis olid vastajateks liitpuudega, liikumispuudega ja tsöliaakia diagnoosiga inimesed, laste vanusgrupis samuti tsöliaakia diagnoosiga inimene.

Tabel 8. Retseptiravimitele kulutatud keskmine summa kuus vanusgrupi lõikes

Vanusgrupp	Vastajate arv	Keskmine summa ühes kuus, eurot
Laps	1	5
Tööealine	6	22
Vanaduspensioniealine	4	17
Kokku/keskmine	11	19

² Summa iseloomustab konkreetse kuu ühekordset väljaminekut, mille jooksul teenuse vajadus tekkis.

Käsimüügiravimid

Kõige rohkem (21 vastanut) nimetati lisakulusid käsimüügiravimitega seoses. Keskmiselt kulutati käsimüügiravimitele ühes kuus 25 eurot. Laste vanusgrupis (4 vastajat) kulutati keskmiselt 11 eurot kuus, tööealiste vanusgrupis (14 vastanut) 23 eurot kuus ja vanaduspensioniealiste vanusgrupis 56 eurot ühes kuus. Laste puhul oli tegemist tsöliaakia ja I tüüpi diabeeti haigestunud inimestega, kellel olid lisakulud põhiliselt erinevate vitamiinide (B ja C- vitamiinid) ostmisega seoses. Tööealistest 11 inimesel oli samuti tsöliaakia diagnoos ning käsimüügiravimitest osteti B-ja D-vitamiine, probiootikume ja erinevaid käsimüügist ostetavaid kreeme.

Tabel 9. Käsimüügiravimitele kulutatud keskmine summa kuus vanusgrupi lõikes

Vanusgrupp	Vastajate arv	Keskmine summa ühes kuus, eurot
Laps	4	11
Tööealine	14	23
Vanaduspensioniealine	3	56
Kokku/keskmine	21	25

Muud kulud

Muude kuludena nimetasid tsöliaakia diagnoosiga inimesed veelkord põhiliselt gluteenivabasid toiduaineid. Keskmiselt kulus muu kuluna nimetatud gluteenivabale toidule 95 eurot ühes kuus.

Nimetati veelkord ka diabeedist tulenevaid lisakulusi kanüülidele, testribadele, insuliinile ja toidule, kulutusi vitamiinidele, taastusravile, massaažile ja transpordile. Kulutuste summad või nende vahemikud ühes kuus on toodud allolevas tabelis.

Kulutuse liik	Vastajate arv	Kulutatud summa ühes kuus ³ , eurot
Diabeediga seotud kulud (kanüülid, testribad, insuliin jne)	1	75
Vitamiinid	1	25
Taastusravi	2	121–250
Massaaz	1	40
Transport	2	25–75

Kuna vastajate arv on väike ja enamikul vastanutest puudub ametlik puue, ei ole antud kokkuvõtte pinnalt võimalik teha järeldusi puudega inimeste tegelike lisakulude ja nende maksumuste kohta ning küsimustiku tulemusi ei saa kasutada poliitikamuudatuste sisendiks.

---

³ Summa iseloomustab konkreetse kuu ühekordset väljaminekut, mille jooksul teenuse vajadus tekkis.